Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historiae evangeliae libri quattuor - Cod. Aug. perg. 217

Iuvencus, Gaius Vettius Aquilinus

[S.l.], [9./10. Jahrh.]

Liber quartus

urn:nbn:de:bsz:31-67026

Visual Library

Prodidit auctorē pcnē cui tradedit ipse
Qui panis tradendus erat nam corporis atq;
Sanguinis ille sui p̄ quē duo munera sanxit.
Atq; cibum potūq; dedit quo perpete numquā.
Esuriant sitiantq; animę sine labe fideles.
Protinus in iudam sedes ubi liber habebat
Sp̄s intrauit te terrim̄ armaq; sumens.
Indn̄m seruile dedit consurgere bellum.
Pactus grande nefas quauis mercede neq; illi.
Cul pcc datur pretio sed inherent crimina facto
Tantundem sceleris terdena nomismata sumens.
Argenti paruo cecatus munere gessit
Quantū cuncta simul terrarū regna maris q;
Diuiticas omnēq; uocgis cum nubib; aethram.
Sic cc perit gesturus erat neq; enim bona mundi.
Sufficerint mcogni fuso pro sanguine xp̄i.
Qui pater est mundi qui fecerat hunc quoq; nasci.
Atq; utinam sterilidā natus matre nequisset.
Natalem sentire diem nec luminis huius.
Ausisset placidas febris uitalibus ccurcas.
Eterno torpore latens miseroq; fuisset
Ors melior nescire datā quā perdere uitam.
Ut mcole fusus humo confestim munera lucis
Erderet ut puluis quē uentus proicit ingens.
Faccie terrae rapidisq; uolati b; actus.
Spargit in uacuas nebulis obscurior umbras
Une cruente ferox ccudax insana rebellis.

er fide crudelis fcellax uenenis inique
Traditor inmitis fere proditor impie latro.
reuius horribiles comitaris signiferenses
ac crilegamq; aciem gladiis sudibq; minacē.
Commouens oriora premis melliq; uenenum.
uieris & blandae dnm̄ subimagine prodis
Quid sotium simulas & amica fraude scelutas
Numquam terribiles aut pax coniurat inenses.
Aut truculenta pio lupus oscula porrigit agno.
Traditur ergo uiris operat scs̄ iniquis.
Consuetam non linquit opē pueroq; reuulsam
In sepe trine qua pius a pietate uacare &.
Reddidit auriculam nec enim uindicta tonanti
Conueniens humanae fuit qui milia patrem.
Angelicas sibim & legiones poscere posse.
Plus duodenae dans simulet sumere poenas.
Demeritis quae in sponte suas ignoscere plagas.
Tunc parcimucrone iube quia uenerat ipse.
Ponere procunctis animam non tollere cuiquā
Namq; pe & roclara iam dudum uoce fatenti
Cum dn̄o seuelle mori prius celier inquid
Ducem gallus cantet hac me ter nocte negabis.
Non reprobando fidem sed predicendo timorē
Continuo ad tristes caifae deducit ades
Ille sacerdotū fuerat tunc deniq; princeps.
Et princeps scelerū namq; hoc residente cathedrā
Pesti fera fcelsis agitatum testib; ardet

Concilium iam iāq; uolant mendacia mille
ndn̄m uanis hominū conflecta fcc uillis
Et pereunt leuitate sui uelut ignis ob errans
rentes stipulces uires cui summa cremandi
Mccteries infirma rapit uictāq; furore
ccbitur in uccide deformis gloria flamme
Post quccē nulla dolis patuit uia brachia tolli
r mat in insontē seuus furor heu mihi quantis
Inpedior lacrimis rabidum memorare tumulū
acrilegccs mouis se manus non deniq; passim
Uel colaphis pulsare caput uel cedere palmis
ut spuere in faciem plebs execrcnda quieuit
Ille tamen patiens subiecto corpore totum
ustinuit nr̄æq; dedit sua membra saluti
Nccmq; per hos colaphos caput est sancebile nr̄m
ccec sputa per dn̄m nostrā lauare figuram
His cclapis nobis libertas maxima plccu sit
Et senior cui cuncta potens predixerat auctor
Que uentura forent qn̄m transire nequibit
nfectū quod xp̄s ait sed pror sus ad esse
Ipsius ex socius semel acbis terq; negauit
Et gcllus ce cinit con plcta est sanctio xp̄i
Et sensus redire pcri memor ille malorū
n memores dccmp nauit opēs gemituq; sequente
Ul pcc fu git cedunt lacrimis delicta p fusis
Et dulcem uenīā flcus generastis amari
ccmq; dies aderat nocturna mestior umbra

Loc gitium uisurae nouũ tenebrisq; remotis
Condebant populis iudeae criminae gentis.
Exigitur dñm pilati ad moenia duci.
Ex ibus ad strictum iudaes ut uidit iniquus.
Erigunt scelerisq; sui con mer cia reddens.
Necessum facti pretiũ non facta reliquit.
Uid nam & enim prodest illic trepidare timore
Nullus ubi timor est atq; confessio tacero.
Luc & in inferno cum iam dimersa securis
Arboris in fonde radicib; exitialem.
Quae peperit fructum feralia germina uertat
Punditus & dignis pereant mala robora flãmis
Continuoq; trucis correptus mente furoris.
Sequoq; morte perit tamquã tunc sanior esset.
Cum scelus ulcisci prẽ currere & ipsaeq; dirae
Guttura uocis iter cunctisq; uendere mundi.
Ipsa redemptorem nodatis faucibus ang ens.
Infelicem animam laqueo suspendit ab alto.
Senior ira quidem tanto pro crimine culpae
Cunctorũ cui nulla fore & peer poena malorum
Exitus hic mortis tamen & sublime cadauer.
Ostendit populis quanto de culmine lapsus
Ridem discipulus. qui nunc reus celta relinquens.
Sidera tartareũ discendit adusq; profundum.
Tunc uir apostolicus nunc uilis apostata factus.
At dñs patiens cum presidis ante tribunal
Stare & ut ad iugulum ductus mitissim' agnus.

Nil inimica cohors insontis sanguine dignum
Repperiens regem quod se rex dixerit esse
Obiecit & uerũ mendax pro crimine dicit
Nec mirum si iura dĩ gens impia uitet p fida
Imperiumq; neget lucosq; semper amauit
Idolatrae dilexit simili nam more furentes
Tunc coluere baal nunc eligere barabban
Damnatoq; pio conseruatoq; proteruo
Mutauit per utrumq; uiam sententia iustam
Auctor mortis erat iussus qui sumere lucem
Auctor lucis erat iussus qui sumere mortem
Credite iam xp̃m pro cunctis credite passum
Quid dubitatis adhuc en sectus terga flagellis
Subditus ob probriis poenas amplectit omnes
Nec dignus sentire necem uel latro perire
Heu falx turua patrum segetem cesura nepotũ
Heu facinus pilate tuum quot gesseris uno
Crimina iudicio uigilisimente notares
Non solas laues se manus sed corpore toto
Debueras sacrum ueniae spectare lauacrum
Corripis insontem inmiti sub preside regem
Reponis humana dõ qua morte teneris
Quidnm numerosa cruci per uulnera figis
Umq; dactus seuis ad poenam scs abire
Militibus clauidem rubri sub tegmine cocci
Restitur clamidẽ species que cuncta cruenta
Mortis imago fore spinis circũ dedit amplum

Excc coronec caput qñm spinea benignus.
In nec nostrorum suscesperat ille mcclorũ
Implet ccrundo manum sceptrum quod mobile terre
Inuccidum frcegile est uccuũ leue moxq; alienos.
Seponens hccbitus proprium suscepit amictum.
Scilicet humane posituruś tegmina carnis
Et sumpturus item nil iam ut mobile ferret
Post mortem propria cum maiestate re surgens.
Nec sine diuino constat moderamine gestum.
Quod uinum cum felle datum tristemq; saporem
Suscipiens tetigit lccbiis et ccbore remouit
Quippe necem pccruo degustaturus amaram
Tempore quccm reduci contempnere carne parare
Protinũ inpcct uli suspensus culmine ligni
Relegione pia mutccns discriminis ircem.
Pccx crucis ipse fuit uiolentaq; robora membris.
Inlustrccns propriis poenam uestiuit honore
Suppliciumq; dedit signum magis esse salutis.
Ipsccq; scĩ ficccns in se tormenta beccuit
Neue quis ignoret speciem crucis esse colendam.
Que dñm portauit ouccns rcctione potenti.
Quccc tuor inde plccgccs quadrati colligat orbis.
Splendidus auctoris deuertice fulgit eius ariens.
Occiduo sccre lccmbum sidere plccnte.
Arcton dextra tenet mediũ leuxerigit axem.
Cunctaq; de membris uiuit natura crecentis.
Et cruce conplexum xp̃s regit undiq; mundũ;

xv Scribitur et titulus hic est rex iudeorum
uod nihil a deitate uacet nam cælitus actum
Hoc hebrea refert hoc greca latinaq; lingua
oc doc et unam fidem unum ter dicere regem.
xvii Huius in exuuiis sors mittitur ut sacra uestis
ntemerata manens a xpo scisma uet cer et
xviii Quin etiam in sonti lætere ex utroq; cruentos
onstituere uiros meritū lic et omnib; unum
onfæcit similes quamuis sententia namq;
nter carnifices scō pendente lætrones.
Pæcr est poena trium sed dis par causa duorū
i mundo sunt quippe re pro crimine multo.
Huic reus est mundus sceluatus sanguine iusto
uppliciisq; tam rerum dominator in ipsis
Iure potestatis non perdidit æquus utrumq;
ud ex namq; tuens hunc elegit hunc reprobauit
Amborum merita pre celso examine pensans.
nus enim quē uita ferox nec morte reliquit
n dnm scelerata mouens conuitia dictis
or debat propriis et tamquā seliger hircus
re uene noso uitem lacerabat a moenam.
lter ad orato per uerba precantia xpo.
acucia deiectus flectebat luminatantum.
uminæ nam geminas arcebat uulnera palmas
uem dns ceu pastor ouem deserta per aruæ
olligit errantem secumq; ab ducere gaudet
n campos pæradisi tuos ubi flore perenni

Ecce mineus blœnditur ager nemorūq; uoluptas.
Enriguis nutritur aquis interq; benigne
Conspicuas pomis non deficientib; hortus
Ingemitanti quū serpens hœbitare colonum.
Imbeigitur uœrium diuerso calle latrones.
Adgressi facinus uiolentū grande patrarunt
Infernos adit ille fores adit iste supernas
Ille profundœ sequens penetrauit claustra gehenne
Abstulit iste suis cœlorum regna rapinis.
Inter ea horrendę subito uenere tenebrae XVIII
Et totum tenuere polū mestisq; nigrantem.
Ex sequiis tegere diem sol in nube coruscus
Abscondens radios tetro uelatus amictu.
Diluit tristemq; miscuit infecit luctib; orbem.
Hinc elimenta sibi meruerunt cernere uultū
Auxilius orbata patris laetata per ortum.
Mestœ per occasum nœm lux ut tempore fulsit.
Nœscentis dñi sic hoc moriente recessit.
Non œbsens mansura diu sed mystica signans.
Per spatium secreta suū quippe ut trib; horis
Ceca tenebrosi latuerunt sidera cœli.
Sic dñs clœusi triduo tulit antra sepulchri
Nec tellus sine clade fuit quæ talia cernens.
Punditus intremuit dubioq; in fine supremū.
Expœuit natura modū ne cogeret omnem
Summū apex infernap&ens sub cumbere molē
Auctoremq; sequens per tartara mundus abiret

Sed pietas inmensa uagas properabat adumbras.
Perditae restituens non consistentia perdens
Nulla tamen tanti meruerunt signa periclj.
Quid nm̄ fixere cruci quin insuper austum.
Cum peteret sitiens unus de plebe nefanda.
Poeniculo infusum calamo porrexit acetum.
Mancipibus populis in deteriora uolutis.
Non ueniens liquor ille fuit nam dulcia uina.
Sicut inhorrendum cum conuertunt acetum.
Mensis proiecta iacent ita tempore prisco.
Gens accepta dō nunc est odiosa propago.
Ergo ubi cuncta boni conplete est passio xp̄i.
Ipse animā proprio dimisit corpore scam̄
Ipse iterum supturus eam quia mortuus idem.
Idem uiuus erat membris obeuntib: in se. morientib:
Non obeunte dō cuius uirtute retrorsum.
Inferni pactuere uiae ruptaeq; fractescunt.
Diuise conpage petrae redi uiua iacentum
Corpora scōrum fractis abire sepulchris.
Ne ineres animata suos subitoq; fragore.
Illud ouans templū maioris culmina templi.
Procubuis se uidens ritu plangentis columni.
Saucia discisso nudauit pectora uelo.
Interiae sui populis archana futuris.
Iam reseranda docens quia lex uelamine moysi.
Tecta diu xp̄o nobis ueniente patescit.
Sic ubi nunc tristis uictoria dicubi nunc sit.

Mors stimulus horrendo tuus quae semper opimis.
Insecturata malis cunctos invadere gentes
Poenae lidicione soles en pessima nontu.
Peruenis ad xp̄m sed xp̄r peruenit ad te
Cui licuit sine morte mori quiq; omnia gignens
Omnia constituens te non formauit ut esses.
Semine uipereo culpa gen & rice crearis
Et uenia regnante peris iam sp̄s artoꝝ
Liquerat ad tempus pectulo iam frigida ligno
Uiscera pendebant & ad huc furor arma ministratis
Cuspide perfossum uiolat latus atq; patenti.
Uulnere purpureus cruor & simul unda cucurrit.
Haec sunt quippe sacrae prorelegionis honore
Corpus sanguis aqua triauit ae munera nr̄ae
Fonte renascentis membris & sanguine xp̄i
Uescimur atq; ideo templum deitatis habemur.
Quod seruare nos d̄s annuat in maculatum
Et faciat tenues tanto mansore capaces
Ergo ubi depositi thesaurum corporis amplum
Nobilis accepit dn̄o locus ille iacenti
Nobilior surgente tamen generatio fallax
Angebat sub corde nefas quod nocte silenti
Discipuli xp̄m raperent & ab isse referrent.
Ter redeunte die sicut praedixerat ipse.
Quo stimulante meu uigilum mumina poscunt
Plura dari saeuaq; locum obsidione teneri
Si nondum postuincla crucis p̄ uulnera ferri

post obitum mortis numerosa cede cruentum.
arnificis implestis opus nec creditis illum.
Quitotiens imis animccs produxit abumbris.
osse succm reuocare magis peioribus aptos.
Consiliis armate dolos signate sepulchrum.
onite custodes monumento aduoluite saxū.
Quis poterit seruare dn̄m cui cardine rerum
unctapatent undis habitat pertartarcc regnat.
et cæli denube tonat quid seu & umultus
xcubiis dependis opus quid niteris illam.
Explorare fidem cui n̄ uis credulus esse
oeperat interea post tristia scebbata felix.
Inrccdiare dies culmen qui nominis alti
dn̄o dominante trahit primusq; uidere
Promeruit nccsci mundumatq; resurgere xp̄m
eptima namgenesis cū dicit scebbata clar &.
Hunc orbis caput esse diem quē gloria regis
unc & iam proprii donans fulgore trophei
rimatum & inere dedit hoc luminis ortu
irgo parens aliæq; simul cum munere matres.
Messis aromatice notum uenire gementes.
dtumulum uacuūq; uident iam corpore factum
ed plenum uirtute locum nam missus abastris
ngelus amoti residebat uertice saxi.
lam meus aspectu niueo preclarus amictu.
uigeminccspecie terrorē & gaudia portans.
unctaq; dispensans custodib; igne minacem.

Generat in forma xp̄m querentibus colbo
Illeigitur dn̄m calcata uiuere morte
Angeli cam didicere fidem per terrytus autē.
Miles in ancipite retinet discrimine uitam.
Deserta statione fugax testisq; timoris
Uerce refert gratis post quā data munera fallit.
Discipulūq; globum placidi sub tempore somni
Clam sibi nocturna xp̄m abstraxisse rapina
Conpositus simulator ait fare inprobe custos.
Responde scelerata cohors si xp̄s ut audes.
Dicere concluso furtim productus ab antro.
Sopitus latuit cuius iacet intus amictus.
Cuius ad ex uiuos sedet angelus conne beati.
Corporis coblator uelocius esse putauit.
Soluere contectum quā deuectare ligatum
Cū mora sit furtis contraria cautius ergo.
Cum dn̄o potuere magis sua lintea tolli.
Mentita est uox uana tibi tamen ista figuram.
Res habet egregiam iudeis constat ad emptum.
Quem nos deuoto portamus corpore xp̄m.
Plange sacerdotes perituros plange ministros
Et populum iudea tuum protalibus causis.
Non tuba non unctus n̄ iam tua uictima grata est
Quae nam bella tibi clange tuba rege pempto
Quis tuus unctus erit quae uerū ami seri sunctū.
Uictima quae dabitur cum uictima pastor habet.
Discedet sinagoga suo fuscata colore.

ecclesiam xp̄s pulchro sibi iunxit amore.
æc est conspicuo recedicens in honore mariæ.
ue cum clarifico semper sit nomine mater.
emper uirgo manet huius se uisibus adstans.
Luce poclam dn̄s prius obtulit ut bona mater
recendia diuulgans miracula que fuit olim.
Aduenientis iter hæc sit redeuntis et index
ox aliis conuiua potens in fragmine panis
Agnitus enituit quia uerus pœnis apertis:
emper adest oculis fidei quos gratia claros
efficit ut dn̄m uiuentem cernere possint.
epede hinc proprios diuersi temporis horis.
iscipulos manifestus adit uescentib; illis.
x templo nunc ora ferens nunc piscis obusti.
Atq; focui mandens æpulcos quo rite doceret
or poreas res esse dapes seseq; uideri.
n membris quib; ante fuit formidine rursus.
lebis apostaticæ dn̄m que ceca negaos set
um forib; clausis residere turbæ fidelis.
ace salutantis sese intulit atq; foratas.
xpediens pal mas nudat latus as tibi thomas.
uididi m̄ cognomenerat cum fratribus una.
onfuerat dubiamq; fidem sub corde gerebat.
onec rursus eo pariter residente uenire
ui numquam subtractus erat tunc limine clauso.
onstitit in medio non indignatus apertum
iscipulo monstrare latus tactuq; probari

Vulneris & mentem pacienter ferre labantis.
Agnitus hic potius quod sit dubitantis amicus.
Quisquis enim certificis caeca sub imagine fraudis.
Instruit & uocnocs cupit exercere figuras.
Non uult agnosci non uult sua facta requiri.
Ut latean sub nube doli; nebulaq; recludens.
Omnia sollicitos odit simulatur amicos.
Agnarōs item dn̄s petro piscante per aequor
Cum sociis captum esse nihil dimittere lineo.
Indextrocs hortatur aquas mox gurgite clauso.
Pendula. flucti uagcom traxerunt retia predam.
Per typicam noscendi uiam. nam retia dignis.
Lucidae sunt praecepta dī quib; omnis in illo.
Dextra parte manens concludit ac simul ulnis.
Pertur apostolicis dn̄c aduestigia xp̄i.
Nec pisces prunaeq; uacant & panis in uno.
Discipulis inuenta loco quisnam ambigat unam.
His rebus constare fidem quippe est aqua piscis.
Xp̄s ccd est panis scr̄q; sp̄s ignis
Hinc & enim cobluimur hoc pcscimur in desacramur.
Tunc epulis preceptor eos inuitat aedendis
Alloquiis de more piis mensamq; petentes.
Unanimes nota dn̄i bonitate fruuntur.
Et xp̄m sensere suū modicoq; pcc rcctu
Post quam uicta famis & sur rexere relictis.
Rite thoris ancor de petrus sedi ligcot alto.
Explorat dn̄s petrus annuit ergo nitentes.

ccstor amans ccugere greges operario in omni
ccrtebono commendat oues cōmendat & agnos
æc ter no ser mone monens ut ter na negantis
ul pcc recens pcc rili numero purgata maneret
nde sequenda docens pacem inquid om̄ habete
pcc cem ferte meam pacē portate qui & am
acem per populos monitis dispergite scīs
Et mundum uacuate malis gentesq; uocari
inibus e cunctis latus quatenditur orbis
Jussis mando meis om̄q; in fonte lauari
ec ubi dicta pio dn̄s ser mone peregit
Bethanie mox ccruapeit coramq; beatis
ui tantum meruere uiris spectare triūphum
etherices euectus abit sublimis in arcos
t dextra sedet ipse patris totūq; gubernat
ure suo qui cuncta tenens excelsa uel ima
artara post cælum penetrat p̄ tartara cælū
lli autem laetis cernentes uultib; altas
re su per nubes dn̄m tractosq; corus cos
estigiis calcare suis uenerant̄ ccdorant
idereasq; uices alacri sub corde reportant
uces cunctos deoceant testes nam iure fideles
Diuine uirtutis erant qui plura uidentes
nnumerabilium scripserunt pauca bonorū
am si cuncta sacris uoluis sent tradere cartis
actare demptoris nec totus cingere mundus
ufficeret densos per tanta uolumina libros
pl Lecer in sedulii opus pascale

Incipit liber Cantoriensis

Romuli ductor clarae lux altera solis
Eo aqui regna regis moderamine iusto
Pes orbis fratrisq; decus dignare maronē
Vtatum in melius diuinum agnoscere sensum
Scribendum famulo qui iusserat hic tibi mundi
Principium formamq; poli hominemq; creatum
Expediat limo hic xp̄i proferre ortum
Insidias regis magorum premia doctos
Discipulos pelagiq; minas gressumq; per aequor
Ic factum famulare iugum uitāq; reductam
Unius crucis auxilio deditumq; sepulte
Mortis & ascensum partter sua regna petentis
Haec relegas seruesq; diu tradasq; minori
Ar cadio haec ille suo semini haec tuae semper
Accipiat doceat suos augusta propago

Expe. Praefatio. Incip. liber eiusdem

Iam dudum temeras seduces pia foedera pacis
Regnandi miseros tenuit quos dira cupido
Diuersasq; neces regum crudelia bella
Cognatasq; acies pollutos cede parentum
Insignes clippeos nullaq; ex hoste trophea
Sanguine conspersos tulerat quos fama triūphos
Innumeras totiens uiduatis ciuib; urbes
Confiteor scripsi satis est meminisse malorū

Nunc dr̃ omp̃s scm̃ precor accipe carmen.
& erniq; tui septemplicis orare solue
Sp̃s atq; mei resera penetralia cordis.
rcana ut possim uatis proba cuncta referre
Non nunc ambrosium cura est mihi querere nectar.
eclib & aonio deuertice ducere musas.
Non mihi saxa loqui uanus persuadeat error
ccurigenosq; sequi tropodces & inania uota.
Jur gcentesq; deos procerum uictosq; penates.
ullus enim lcebor est uerbis extendere famã
Atq; hominum studiis paruam disquirere laudẽ
Castcelios & fonte madens imitata beatos.
Omni genumq; pecus nullo custode per herbam
Educit in siluis subito mirabile uisu.
Tum demũ mou & arma leo tum pessima tigris.
Squcc mosusq; draco & fulucc ceruice leena
Seuire ccc forme magnorum ululcere luporum.
Cetera pcescuntur uirides armenta per herbccs
ec gregib; liqui fontes nec gramina desunt
Jamq; dies celterq; dies processit & omne
Jocuirtutis opus diuina mentis & haustus.
Prospiciens genitor perfectis ordine rebus.
xpleri mentem nequit ardescitq; tuendo.
Jerrccsq; tracctusq; mccris cælũq; profundũ.
li tuum pecadum genus secumq; uolatum.
ui mare quiterras omni dicione tenerent.
eu seges iaceant terrae iubat usq; morari.

Ecclicauer scenti subito sententia sedit
elicemq; trechit limum fingitq; premendo.
Pingue solum primis extemplo amensib; anni.
ccmq; inprouisum tante pietccs imago.
Processit nouce formauiri pulcherima primũ.
Sumerosq; deosimiles cui mentẽ animũq;
Maiorcc ut dñs atq; opera ccd maiora remittit
Queritur huic cclius nec quisquam exaugmine tanto.
Audet adire uirum sociusq; inregna uocari.
Hccut mora continuo placcida per membra quietẽ
Cct iuueni et dulci declinat lumine somno
Atq; illi medio inspatio iccm noctis opace
Omnipotens genitor costccs et uiscera nudat.
Hccrum unam iuueni laterũ conpagib; artis.
ripuit subitoq; oritur mirabile donum
Argumentum ingens clccraq; inluce refulsit
Insignis fccie pulchroq; et pectore uirgo.
Iccm matura uiro iam plenis nubilis annis
Illi somnum ingens rupit pccuor ossaq; et artus.
Coniugium uoe et stupe factus nomine pressit.
Et coepitq; manu dextraq; amplexus inhesit.
His demum exactis torquet quisidera mundi.
Infit eo dicente premit placida equora pontus
Et nox atra polum uigis subiecta tenebat.
Et chaos inpreceps tantũ tendebat adumbras.
Quccntus ad aetherium cœli suspensus olympũ.
Cum pater omps rerum cui sũma potestccs

Aerce dimouit tenebrosũ & dispulit umbras.
Et medium luci atq; tenebris iam diuit orbẽ.
Sidera cuncta notat tacito lecbentia caelo.
Intentos uoluens oculos qua parte calores.
Austrinos tulerit quae terga obuerterit axi.
Post quam cuncta uidit caelo constare sereno.
Omp̃s stellis numeros & nomina fecit.
Temporibusq; pcerem diuersis quat tuor annũ.
Aestusq; pluuiccsq; & agentes frigora uentos.
Atq; haec ut certis possim̃ dicere signis.
Uere tument terrae & genitalia semina poscunt.
At medio tostas aestu terel area fruges.
Et uccrios ponit fetus autumnus & atra.
Venit hiemps sterit̃ sicioni abac̃ trapetis.
Atq; in se sua per uestigia uoluit̃ cennus.
Tempore iam ex illo fecundis imbrib: aether.
Mccgnus alit magno cõ mixtus corpore fetus.
Et iam prima nouo spargebat lumine terras.
Ducebatq; diem stellis aurora fugatis
Tum durare solum & dis cludere nerea ponto.
Incipit & rerũ pcculatim sumere formas
Et uariae pelccgi facies in mania ceta
Aequora uerrebant caudas aestusq; secabant.
Nec non & uccsti circũ iens humida ponti
Iam sole infuso iam reb: lucere certis.
Exultans rore late dispargit amarum
Altera iamq: dies primo surgebat eo o.

Tundit humus flores & frondes explicat om̄.
Sanguineisq; inculta rubent auaricc baccis
Non rcc stris hominū non nulli obnoxia curae.
Verticclux gelidccm caelo dimouerat umbras
Auiatum resonant tauib; uir gulta ccc noris
Et liquidccs corui presso dant gutture uoces.
Ec gemere aeria cessauit turtura bulmo.
Nccmq; quartadie uariarū monstra ferarum.
Ue sitiens hccusi scā libamina lucis.
Hinc canere incipiam presens dñs erigementē
Vergilium cecinisse nunc pia munera xp̄i
Rem nulli obscurccm repetens aborigine pergam.
Iquccm fides animū siuiris fusa per artus
Mens agitat molem & toto se corpore miscet.
Ps̄ & quantum noxia corpora tardccnt
Terniq; heuē tent artus moribundaq; membra.
Pater ō hominū rerumq; aeterna potestccs
Dccfcc cilem cursum atq; animis inlabere nr̄is
Uq; ccdes inceptumq; una de curre lccborem
Nccte patris summi uigor & caelestis origo.
Uem primi colim̄ meritosq; nouamus honores.
Iccm noucc progenies omnis quē credidit aetas.
Iam memini ueterum uoluens monum̄ta uirorū.
Museum ante om̄ ur̄m cecinisse per orbem
Uae sint fuerunt quae mox uentura trahantur.
Omnia & ipse tener mundi concreuerit orbis.
Felix qui potuit rerum cognuscere causccs.

Unde hominum pecodūq; genus uitaeq; uolatum.
Et quae mox moreo fert monstra sub aequore pontus.
Et liquidi simul ignes et caeli mobilis humor.
Aut aliter prima crescentis origine mundi.
Inluxisse dies aliumue habuisse tenorem.
Rediderim maior rerum mihi nascitur ordo.
Si quae fidem tanto est operi latura uetustas.
Amq; fatebor enim leuium spectacula rerum
Semper aequos atq; arma uirū pugnasq; canebam.
Et studio incassum uolui exercere laborem.
Omnia temptanti potior sententia uisa est.
Andere res altas terre et caligine mersas.
Inq; dies aliquid iam dudum inuadere magnum.
Ens agitat mihi nec placida contenta quiete est.
Ore fauete omnes laetasq; aduertite mentes.
Matres atq; uiri pueri innupteq; puelle.
Principio caelum ac terras camposq; liquentes.
Lucentemq; globum lune solisq; labores.
Ipse pater statuit uos o clarissima mundi.
Lumina labentem caelo quae ducitis annum.
Cum neq; erant astrorum ignes nec lucidus aether.
Effugiunt siluasq; et si cubi concaua furtim.
Accepere pigri incepti lucisq; neq; aurae.
Inspiciunt te de caeli conuexa tueri
Et longum in medio tempus cum creuerat aureas.
Visus adesse pedum sonitus genitorq; per aureas.
Hunc ubi uix multa mestū cognouit in umbra.

Talibus ad loquitur dictis atq; increpat ultro.
Infelix quę tanta animū dementia coepit.
Quis furoris tenuōs quo nunc quo tenditis inquid.
Regnorum in memores quę mentem insania mutat.
Mactura te fugae totoq; absistite luco.
Nec reuocare gradum siquando ad uersa uocarent.
Est licitum flammis ambit torrentib; amnis.
Per medium stridens torquetq; sonantia saxa.
Et tollitq; globos flammarum & sidera lambit.
Ille sub hęc tuae me genitor tuae tristis imago.
Is posuere locis merui nec deprecor inquit.
Omnes sonitumq; pedum uocemq; tremes co
onscius audacis facti monitisq; sinistris.
Feminae infert tristis sucos tardūq; saporem.
Illa dolos dirumq; nefas sub pectore uersans.
Insontem nefando indicio moritura puella
Cum furit incautum morte per emit.
Succesit enim scis ipse neq; est te fallere quidquā.
Et uidi ut perii ut me malus abstulit error.
Contigimq; manu quod non sua seminat arbor.
Cum pater omnes solio sic infit ab alto.
Accipite ergo animis atq; hęc mea figite dicta.
Cuq; prior scelere ante alios in maior omnis.
Quem nec longae dies pietas nec mitigat ulla.
Hortator scelerum coluber malagramina pastus.
Desidae latamq; traches ingrorius aluum.
Sede locis nullis hominū cogentibus ipse

Tenuis subargilla & domosis calculos aruis
At tibi proscelere exclamat protalib: acusis.
Omne euum ferro teritur primq: per artem
eu miserande puer terrae insectauere rastris
Et sonitu terrebis aues horrebis in aruis
arduus & spinis surgat paliurus acutis.
Lappaeq: triboliq: & fallax herba ueneni
iperea spirans animam cuitristia bella
Iraeq: insidiaeq: & crimina noxia cordi
dit & ipse pater tot sese uertit inora.
Arrectisq: horr & squamis & nequit incusum
ut intemptatum scelerisue dolisue relinquat
Sic prior adgreditur dictis seq: obtulit ultro.
Dicat o uirgo lucis habitamus opacis.
Ripaerumq: thoros & praeta recentia riuis
incolimus quae tanta animis ignauia uenit.
Stratae iacent passim suaquaeq: sub arbore poma
oculae sunt fontes liqui caelestia donae.
Ad tractare nefas idrebus defuit unum
uis prohib & acusas penitus temptare latentis.
Nec superstitio rerum per scelera adempta est.
uo uitam dedit aeternam cur mortis adempta est.
onditio mea si non inrita dicta puteris.
uctor ego audendi sacrata ne soluere iura
uconiux tibi fas animum temptare precando.
ux ego uester ero si tua mihi certa uoluntas.
Extruimusq: thoros dapib: q: epulamur opimis.

14

[illegible] ... equis iam morte gratu
[illegible] ... lustra uiro predonis in ore
[illegible] ... fundecuit opem flagrante camino
[illegible] ... uccuit sub rore pios per pocs cua regem
[illegible] ... ut hir sutum pecodem rictusq; leonem
[illegible] ... timulante fame iussit nescire furorem
[illegible] ... empe creatori cuius quaecumq; uidentur
[illegible] ... cu quaecumq; latent & rerum machina sermo est
[illegible] ... nne suum fixmulatur op sequuturq; iubentis
[illegible] ... imperium quacumq; trahit sententia nutum
[illegible] ... eu miseri quis anco colunt qui corde sinistro
[illegible] ... eligiosa sibi sculpunt simulacra suumq;
[illegible] ... actorem fugiunt & quae fecere uerentur
[illegible] ... uis furor est quae tanta animos dementia ledit
[illegible] ... uolucrem tur pemq; bouem tortumq; dr con
[illegible] ... enn hominemq; canē supple homo phon ad r &
[illegible] ... st celi solem cecatis mentibus acti
[illegible] ... dfirmant rerum esse patrem quia rre uid & ur
[illegible] ... larce serenatis infundere lumina terris
[illegible] ... t totum lustrare polum cū const & abistis
[illegible] ... otibus instabilem rapidis discursibus ignē
[illegible] ... fficium non esse dm quiq; ordine certo
[illegible] ... unc oritur nunc ci duas dimis sus in oras
[illegible] ... ortitur cum nocte uices nec semp ubiq; est
[illegible] ... eclumen fuit ille manens in origine mundi
[illegible] ... ur geminū sine sole diem nouus orbis haber &
[illegible] ... clune quoq; uota ferunt quā crescere cernunt
[illegible] ... uus tellisq; litant quae luce fugantur

Hic lecticem colit ille larem sed iungere sacris
Non cudent inimica suis nelite propinqua
Aut rogus exiguos desiccet fortior undos
Ut uoclidis tenues moriantur fontibus ignis
Arboreis celius ponit recedicibus aras
Instituitque deoper et ramos flebiles orat
Ut noctos carcemque domum dilectaque rura
Non iugiique fidem famulos censumque gubernent
Lignee lignarogos surdis clamare uideris
Mutis responsa petis quae iura domorum
Hac ratione regunt si caesa securibus actis
Rudua pendentis sustentent culmina tecti
Aut subiecta focis dapibus famulentur edendis
Non nulli uenerantur olus molesque per ortus
Numina siccarigent uiridique hac arte uidentur
Rans plantatorum cultores esse deorum
Plura referre pudet scoque in carmine longum
Et [illegible] ne nefas ne mollia sentibus uram
Lilece pur purei neuper uiolaria campi
Arduus et spinis surgat pecliorisac utis
Iam satis humanis erroribus addita monstra
Isimus aut tecles potius defleuimus actus
Nunc cepta iuuat ire uiam montemque per altum
Intentis firmare gradus properemus in urbem
Libertatis opem recedicens ubi regio fulvis
Micat aula tholis ubi dantur digna petenti
Uerentis spes certa manet claustrisque remotis
Eruia pulsanti reserantur limina cordi

pillic
Hic est ille lapis reprobus [illegible] quē uertice gestat
Angulus atq; oculis prebet [illegible] miracula nr̄is.
Cuius onus leue est cuius iuga ferre suaue est.
Per digesta prius ueteris miracula legis.
Retulimus sc̄i coniuncto sp̄s actu
Quę genitor socia natiuirtute peregit.
Per digesta rudis nec non miracula legis.
Dicemus sc̄i coniuncto sp̄s actu.
Quę natus socio potris uirtute peregit.
Semper ut una manens deitatis forma perennis.
Quod simplex triplicet quodq; est triplicabili simplex.
Haec est uera fides hanc spreuit hoc bere salutē. DE ARRIO
Arrius infelix qui curua per auia rectum.
Electere nisus iter. foueam delapsus in atram.
Corruit. et tetri mersus pertinet ima profundi.
Tam uacuus sensu iustę quam tēpore poene.
Uisceribus fusis uacuus quoq; uentre remansit.
Semens per pertui qui non imitanda parentis.
Iura cadu corum gradibus simula [illegible] uit honorū
Amq; homines inter natum [illegible] genitore minorē.
Lex carnoclęs habet q̄nm̄ pocter ipse parentis.
Filius ante fuit. mox et qui filius est nunc.
Ad fore esse pater. sic per gen̄ omne nepotum
Et nouo progenies. et aui numerantur auorū.
At dn̄s uerbū uirtus sapientia xp̄s.
Et totum commune patris de lumine lumen.
De solo solus. cui nec min̄ est patre quicquam.
Nec quo crescat habet genitus non quippe creatus

Ipse est principium · [illegible] nccm sicut clarus habet.
ngenitore manens. [illegible] genitor quoq; clarus in ipso.
Per manet. & rerũ caput est dñs unus ubiq;
onquia qui sũmus pater est. & filius hic est.
Sed quia quod sum m̃ pater est. & filius hoc est.
ic ait ipse docens. ego in patre & pater in me ẽ.
Rursus ego atq; pater unum sum̃. arrius unũ.
eb & scire. sumusque sabellius esse fatendum.
Iste fidem ternam. hic non amplectitur unam.
mbo errore pccres quã quã diuersa sequentes.
Quccliter ccd sueti uccricos producere sectas
npugnant sua dicta. quibrachia nudis.
Ostendunt exerta humeris nil tradere docti.
ed tantum certare cati. prudentia quorũ.
tulta iacet. quia uana dõ est sapientia mundi.
ic loquitur nimis. ille tacet. hic ambulat. hic stat.
Alter amat fletus. ccl ter crispare cacinnũ.
iuersisq; modis pccr est uesania cunctis.
Inter eadum [illegible] rite uiã sermone leuamus
perq; fidesq; meũ [illegible] comitantur in arduagressũ.
Blccndius ccd sũ mam tandẽ peruenim̃ arcem.
Ensigno sacrata crucis uixillcc coruscant.
nregis pia castra micant. tuba clamat erilis.
ilitibus sua porta pcctst. qui milit & intr &.
anucc uos æternccc uocat. quæ ianua xp̃s.
urea per pæuæ capiæis præmia uitæ.
r mcc quib; dñi tota uirtute geruntur.
t fixum ẽ in fronte decus decus armaq; porto

[illegible] xpi [illegible] generatione [illegible] xpi [illegible]
[illegible] sacerdotium xpi [illegible] nurrat diuinitatem xpi

ilitiæ quæ tuæ bone rex per sultima resto.
ic proprie sedis huius mihi moenibus urbis
xi gucem concede domum tuis incola scis.
t merear habitare locis. colboq; beati
Ordinis extremus conscribi in saecula ciuis.
rcendia posco quidem sed tu dare grandia nosti.
Quem in cogis offendit quisq; sperando te pescit
pe fœ ue uotis qui mundum in morte iacentē.
Uiuificare uolens quondam terrena peristi.
elitus humanā dignatus sumere formam.
Sic colienco gerens ut nec tua linquere posses.
oc matheus cogens hominem generalit implet.
Mercus ut alta fremit uox per deserta leonis.
ura sacerdotii lucas tenet ore iuuenci.
More uolcens aquile uerbo petit astra iohannes.
uat tuor hi proceres una te uoce canentes.
Tempora ceu totidem latum spargunt in orbē;
ic et oc postolici sē per duodenos honores.
Fulgit apex numero menses imitatus et horas.
mnib; ut rebus totus tibi milit et annus.
Hinc igitur ueteris recolens exordia mortis.
duitam properabo nouam lacrimasq; serendo
Gaudio longo metam nam qui deflem in adam.
emina mittentes mox exultabimus omnes.
Portantes nr̄os xp̄o uenente mini plos.

[illegible] DE NOUO TESTAMENTO

Expulerat primogenitum seuissimus anguis.

lorigera de sede uirum blandiq; sceporis.
Inlecebris lectum misero portabat amarum.
ec solus meritam presumptor senserat ire.
Mortecli sub lege iacens sed prorsus ab ipso
umcenum simul omne genus heu noxia coniux.
Noxia tu coniux magis an draco perfidus ille
er fidus ille draco sed tu quoq; noxia coniux.
Pro dolor aeterni fuerant duo crescere postquam
oepit origo perit clademq; a semine sumpsit.
Quid numero sec dies quid tempore proderat illo.
ernere non gentos ultra feliciter annos.
Progeniemq; senum decimam expectare nepotum.
amq; suum nescire gen conuicta supremis.
ursibus extreme sors inreparabilis orae
ercclic & uentura for & longumq; per aeuum.
sitec breuis nil esse diu cum fine dolere &
ec reducem spes ferre & opem primiq; sepulchrum.
Terregine caeca sorbere & fauce nepotes
ipius ille sator cul pcos ignoscere prompturus.
eddere difficilis sua ne factura perire &
uaeq; dom similes uiuens adstabat imago.
is similis de morte for & ueniale misertus.
nstccurare & opus pomisq; ustare tacerius
Quae mcendere pectres natorum horrescere dentes
gnocere & q; suis semper placatus ut unde
ul pcc dedit mortem pie & ccs dare & inde salutem.
t uelut spinis mollis roscos urgit acutis
ihil quod ledat habens matrem q; obscurat honore

Sic euae destirpe soccra ueniente moeria
Virginis antiq; foecinus noua uirgo pioeret
Et qnm natura prior uitiata iacebat
Subditione neces xpo noescente renoesci
Oss sit homo & ueteris maculam deponere carnis
Haec uentur oesenes postquam dixere profete
Angelus intacte cecinit properata moerie
Et dictum comitata fides utrumq; puelle
Uelle sidereum mox impl & onus rerumq; creator
Noescendi sub lege fuit stupet in nubo tensos
Virgo sinus gaudetq; suum poeritura poerentem
Iamq; nouem lapsis delimine mensis
Fulgebat soccrata dies cum uirgine feta
Promissum compleuit opus uerbum caro factum
In nobis hoebitare uolens tunc maxime infoens
Intemerata sui conseruoens uiscera templi
Inlesum uoecuauit iter prouirgine testis
Poertus oedest clausoe ingrediens & clausa relinquens
Uis fuit illenitor moeriae cum xps oeboeluo
Processit splendore nouo uelut ipse decoro
Ponsus ouoens thoelamo formoespeciosus amoena
Praeratis hominum cuius roedicente figura
Laendior inlaebiis diffusae gratia pulchris
O foecilis pietoes nenos seruile tener &
Ecoeto dominante iugum seruilia sum m
Membra tulit dns primiq; oeborigine mundi
Omnia qui propriis uestit noescentia donis
Obsitus exiguis hoebuit uelamina poennis
Que noua lux mundo quae toto gratia caelo

Quemq; procellosq; non mobilis unda profundi
errarum non omne solum spatiosaq; lati.
Non capit aula poli puerili in corpore plenus
ansit & angustodis in pre sepe quiescit.
Sed ue sca pcrens enixa puer pera regem
ui cælum terramq; tenet per sæcula cuius
Numen & aeterno conplectens omnia giro
imperium sine fine manet quiescent rebeato
Gaudia matris hoc bens cum uirginitatis honore
ec primo similem uisa es nec hoc bere sequentē.
Solo sine exemplo placuisti femina xpo.
unc prius ignoris pastoribus ille creatus
Enituit quia pastor erat gregibusq; refulsit
gnus & angelicus cecinit miracula eo & us.
Tolico bet leis dum signo geruntur in oris
oi uenere magi saeuumq; tyrannum.
Grandia sollicitis perturbant nuntia dictis.
uda icis nuper populis orientis sub axe
Progenitum fulsisse ducē hoc celitus astra
oc stellam radiare nouo ferus arbiter aule
Aestuat hebreae ratus hunc succedere posse
ox sibi met qui primus erat tunc fronte serena
Iubila mentis hoc bens clam mandat ubiq; requiri
scut adorandum quē tractat fraude necandū
uid fures herodes xpm sermone fateris.
S tsensu iugula recupis legemq; legendo
t regi regum tu regna minaris. s. tollere
e tamen in se no careant tua numina facto.